

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀ**

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ԵՆԹԱԿԱՅՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՎԵՃԸ ԼՈՒԾԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

29 դեկտեմբերի 2022 թվական

ք. Երևան

ուսումնասիրելով ըստ հայցի՝ Միասնական սոցիալական ծառայության ընդդեմ Հայաստան Ալեքսանյանի՝ ավել վճարված կենսաթոշակի գումարի բռնագանձման պահանջի մասին թիվ ՀԿԴ/0071/02/22 (ԵԴ/28715/02/22) քաղաքացիական գործի ենթակայությունը որոշելու նպատակով այն Վճռաբեկ դատարանի նախագահին ուղարկելու վերաբերյալ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի՝ 2022 թվականի դեկտեմբերի 21-ի որոշումը,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց Ի

Գործի դատավարական նախապատմությունը.

1. Միասնական սոցիալական ծառայությունը 2022 թվականի հունիսի 6-ին հայցադիմում է ներկայացրել Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան ընդդեմ Հայաստան Ալեքսանյանի՝ ավել վճարված կենսաթոշակի գումարի բռնագանձման պահանջի մասին:

2. Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի՝ 2022 թվականի հունիսի 15-ի որոշմամբ հայցադիմումն ընդունվել է վարույթ:

3. Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի՝ 2022 թվականի հոկտեմբերի 24-ի որոշմամբ քաղաքացիական գործը հանձնվել է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի քննությանը:

4. 2022 թվականի դեկտեմբերի 12-ին թիվ ԵԴ/28715/02/22 քաղաքացիական գործը ստացվել է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանում, որին շնորհվել է ՀԿԴ/0071/02/22 համարը:

Հակակոռուպցիոն դատարանի՝ 2022 թվականի դեկտեմբերի 21-ի որոշմամբ քաղաքացիական գործի ենթակայությունը որոշելու նպատակով այն ուղարկվել է ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի նախագահին:

5. Գործը ՀՀ Վճռաբեկ դատարանում ստացվել է 2022 թվականի դեկտեմբերի 22-ին:

Ենթակայության վերաբերյալ վեճի լուծման համար էական նշանակություն ունեցող փաստական հանգամանքները.

6. Հղում կատարելով «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված՝ ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքի 19-րդ հոդվածի 23-րդ և 24-րդ մասերին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 18-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 25-րդ հոդվածի 3.1-րդ մասին, «ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-335-Ն օրենքի 6-րդ մասին՝ Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը 2022 թվականի հոկտեմբերի 24-ի որոշմամբ քաղաքացիական գործն ըստ ենթակայության ուղարկել է Հակակոռուպցիոն դատարան՝ այն պատճառաբանությամբ, որ «(...) [Գ]ործը հակակոռուպցիոն դատարանին հանձնելու համար էական են հանդիսանում հետևյալ պայմանների միաժամանակյա առկայությունը՝

1) ընդհանուր իրավասության դատարանի վարությամբ է գտնվում քաղաքացիական գործ՝ հետևյալ հայցապահանջներից որևէ մեկով, այն է՝

- պետության գույքային շահերի պաշտպանության պահանջ,

- պետության ոչ գույքային շահերի պաշտպանության պահանջ,

- «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքի հիման վրա գույքի բռնագանձման պահանջ:

2) սրեղծված է հակակոռուպցիոն դատարանը.

3) ընդհանուր իրավասության դատարանը իր վարույթում գրնոդ գործով անցում չի կատարել դատաքնության փուլ:

Դատարանն արձանագրում է, որ թիվ ԵԴ/28715/02/22 քաղաքացիական գործի պարագայում առկա են բոլոր երեք պայմանները, մասնավորապես՝ միասնական սոցիալական ծառայության կողմից ներկայացված հայցն ուղղված է հոգուր Հայաստանի Հանրապետության գումարի բռնագանձմանը, այսինքն՝ հերասպնում է պետության գույքային շահերի պաշտպանության նպատակ, գործը գրնվում է նախապարաստական փուլում և անցում չի կատարվել դատաքնության, առկա է հակակոռուպցիոն Դատարանը¹:

7. Հղում կատարելով ՀՀ Սահմանադրության 176-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 41-րդ հոդվածի 1-ին և 3-րդ մասերին, «Դատախազության մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասին և 29-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետին՝ Հակակոռուպցիոն դատարանը 2022 թվականի դեկտեմբերի 21-ի որոշմամբ գտել է, որ սույն գործը ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին աստանի ընդհանուր իրավասության դատարանին և այդ առնչությամբ դիմել է Վճռաբեկ դատարանի նախագահին՝ նշելով հետևյալը. «(...) Դատարանն արձանագրում է, որ պետական մարմինների կողմից պետության շահերի պաշտպանության հայցով դատարան դիմելու՝ վերոնշյալ հոդվածով նախատեսված հնարավորությունը ավելի նեղ բնույթ ունի, քանի որ ներառում է բացառապես տվյալ մարմնի լիազորության շրջանակներում և տվյալ մարմնի իրավունքների և շահերի պաշտպանության նպատակով ներկայացված հայցերի հիման վրա հարուցված քաղաքացիական գործերը: Յուրաքանչյուր պետական մարմին, դատարան հայց հարուցելով, թեպետ ներկայացնում է Հայաստանի Հանրապետությունը, այդուհանդերձ, նպատակ է հերասպնում պաշտպանելու այդ կառույցի շահերը և ոչ թե հավաքական պետության շահը: Ինչ վերաբերում է դատախազությանը, ապա վերջինիս՝ հայց հարուցելու լիազորությունը սահմանափակված է բացառապես պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանությամբ, ընդ որում բացառիկ դեպքերում, որպիսիք

¹ Տե՛ս քաղաքացիական գործը, հատոր 1, թերթեր 62-63:

սահմանված են «Դատախազության մասին» օրենքով: Մրանով շեշտադրվում է, որ Դատախազությունը չի ներկայացնում այս կամ այն նախարարության կամ այլ պետական մարմնի «նեղ» շահը, այլ ներկայացնում է հավաքական պետության շահը: Եվ հենց այս բացառիկ լիազորությունների իրականացման համարեքսպում սրեղծվել է հակակոռուպցիոն դատարանը:

(...) [Պ]ետության գույքային կամ ոչ գույքային շահերին առնչվող քաղաքացիական գործը ենթակա է քննության հակակոռուպցիոն դատարանում՝ հետևյալ պայմանների միաժամանակյա առկայության պարագայում.

1. առկա է պետության գույքային կամ ոչ գույքային շահի պաշտպանության հայց,
2. հայցը հարուցվել է պատշաճ սուբյեկտի՝ ՀՀ գլխավոր դատախազության կողմից:

Ուարի՝ բոլոր այն դեպքերում, երբ որևէ պետական մարմնի կողմից դատարան է ներկայացվում հայցադիմում, այն թեև այս կամ այն չափով առնչվում է պետական շահերին, այնուամենայնիվ, պետական մարմնի կողմից ներկայացված հայցը առաջին հերթին միջնորդ է Կրկնվում մարմնի շահերի պաշտպանությանը, ունի բացառապես քաղաքացիաիրավական բնույթ, հետևաբար այդ հայցերի հիման վրա հարուցված քաղաքացիաիրավական գործերը ենթակա են քննության առաջին արյանի ընդհանուր իրավասության դատարանում:

(...) Ելնելով վերոշարադրյալից՝ Դատարանը գալիս է այն եզրահանգման, որ թիվ ՀԿԴ/0071/02/22 գործը ենթակա չէ քննության Հակակոռուպցիոն դատարանում»²:

Վճռաբեկ դատարանի նախագահի պատճառաբանությունները և եզրահանգումը.

8. Սույն գործով Վճռաբեկ դատարանի նախագահի առջև բարձրացված իրավական հարցը հետևյալն է. հիմնավոր է արդյոք ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի հետևությունն այն մասին, որ թիվ ՀԿԴ/0071/02/22 (ԵԴ/28715/02/22) քաղաքացիական գործն ըստ հայցի՝ Միասնական սոցիալական ծառայության ընդդեմ Հայաստան Ալեքսանյանի՝ ավելի վճարված կենսաթոշակի գումարի բռնագանձման պահանջի մասին, ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին արյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին:

² Տե՛ս քաղաքացիական գործը, հատոր 2, թերթեր 3-13:

9. «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 3-րդ կետի համաձայն՝ *«Մասնագիտացված դատարաններն են՝ (...) հակակոռուպցիոն դատարանը»:*

«Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ *«Հակակոռուպցիոն դատարանին են ենթակա (...) քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության հայցերով և «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքի հիման վրա գույքի բռնագանձման հայցերով հարուցված քաղաքացիական գործերը (...):»:*

10. Սույն որոշման նախորդ կետում վկայակոչված իրավական նորմերի վերլուծությունից հետևում է, որ հակակոռուպցիոն դատարանին ենթակա քաղաքացիական գործերն են՝ քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանությանն ուղղված հայցերով և «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» ՀՀ օրենքի հիման վրա գույքի բռնագանձման հայցերով հարուցված քաղաքացիական գործերը: Նշվածը հիմք է տալիս փաստելու, որ օրենսդիրը հակակոռուպցիոն դատարանի ենթակայությանն է վերապահել ոչ թե այն գործերը, որոնք **առնչվում են պետության գույքային և ոչ գույքային շահերին**, այլ այն հայցերով գործերը, որոնք **ուղղված են այդ շահերի պաշտպանությանը**: Այսինքն՝ հակակոռուպցիոն դատարանի ենթակայական իրավագործությունը սահմանափակված է **պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանությանն ուղղված հայցերի** քննությամբ: Հարկ է նաև նշել, որ այս մոտեցումը բխում է 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված՝ ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքի նախագծի ընդունման հիմնավորումներից, համաձայն որոնց, օրենսդիրը հակակոռուպցիոն դատարանին օժտել է մասնագիտացված դատարանի կարգավիճակով և ըստ այդմ՝ նախատեսել այդ դատարանի քննությանը ենթակա քաղաքացիաիրավական վեճերի սահմանափակ շրջանակ³:

³ Տե՛ս 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված՝ ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքի նախագծի հիմնավորումները՝ ՀՀ Ազգային ժողովի պաշտոնական կայքէջում հետևյալ հղմամբ՝ http://www.parliament.am/draftreading_docs/7/K-785_DR2.pdf

Բացի այդ, նույն օրենքի հիմնավորումներից հետևում է, որ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի դատավորների թվակազմը սահմանելիս (5 դատավոր), հիմք են ընդունվել ՀՀ գլխավոր դատախազության ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման գործերով վարչության կողմից կատարված ուսումնասիրությունների և դատախազների կողմից դատարաններ ներկայացված՝ պետական շահերի պաշտպանության հայցերի վերաբերյալ վիճակագրական տվյալները: Նշվածը հիմք է տալիս հետևություն անելու, որ օրենսդրի նպատակն է եղել **հակակոռուպցիոն դատարանի ենթակայությանը վերապահել պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանությանն ուղղված հայցերի քննությունը, որոնք ներկայացվել են ՀՀ դատախազության կողմից**⁴:

11. Սույն քաղաքացիական գործի նյութերի ուսումնասիրությունից հետևում է, որ.

- Միասնական սոցիալական ծառայությունը 2022 թվականի հունիսի 6-ին հայցադիմում է ներկայացրել Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան ընդդեմ Հայաստան Ալեքսայանի՝ ավել վճարված կենսաթոշակի գումարի բռնագանձման պահանջի մասին⁵, որը Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի՝ 2022 թվականի հունիսի 15-ի որոշմամբ ընդունվել է վարույթ⁶,

- հղում կատարելով «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված՝ ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքի 19-րդ հոդվածի 23-րդ և 24-րդ մասերին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 18-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 25-րդ հոդվածի 3.1-րդ մասին, Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը 2022 թվականի հոկտեմբերի 24-ի որոշմամբ քաղաքացիական գործն ըստ ենթակայության ուղարկել է Հակակոռուպցիոն դատարան՝ այն պատճառաբանությամբ, որ Միասնական սոցիալական ծառայության կողմից ներկայացված հայցը հետապնդում է պետության գույքային շահերի պաշտպանության նպատակ⁷,

⁴ Տե՛ս նույն տեղում:

⁵ Տե՛ս սույն որոշման 1-ին կետը:

⁶ Տե՛ս սույն որոշման 2-րդ կետը:

⁷ Տե՛ս սույն որոշման 8-րդ կետը:

- հղում կատարելով ՀՀ Սահմանադրության 176-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 41-րդ հոդվածի 1-ին և 3-րդ մասերին, 50-րդ հոդվածի 1-ին մասին, «Դատախազության մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասին և 29-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետին՝ Հակակոռուպցիոն դատարանը 2022 թվականի դեկտեմբերի 21-ի որոշմամբ գտել է, որ սույն գործը ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին և այդ առնչությամբ դիմել է Վճռաբեկ դատարանի նախագահին՝ նշելով, որ պետության գույքային կամ ոչ գույքային շահերին առնչվող քաղաքացիական գործը ենթակա է քննության հակակոռուպցիոն դատարանում՝ հետևյալ պայմանների միաժամանակյա առկայության պարագայում. ա) առկա է պետության գույքային կամ ոչ գույքային շահի պաշտպանության հայց, բ) հայցը հարուցվել է պատշաճ սուբյեկտի՝ ՀՀ գլխավոր դատախազության կողմից, ուստի, բոլոր այն դեպքերում, երբ որևէ պետական մարմնի կողմից դատարան է ներկայացվում հայցադիմում, այն թեև այս կամ այն չափով առնչվում է պետական շահերին, այնուամենայնիվ, պետական մարմնի կողմից ներկայացված հայցը առաջին հերթին միտված է տվյալ մարմնի շահերի պաշտպանությանը, ունի բացառապես քաղաքացիաիրավական բնույթ, հետևաբար այդ հայցերի հիման վրա հարուցված քաղաքացիաիրավական գործերը ենթակա են քննության առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանում: Հակակոռուպցիոն դատարանն արձանագրել է, որ թեև տվյալ դեպքում Միասնական սոցիալական ծառայությունը հայցը ներկայացրել է իր լիազորությունների շրջանակում՝ պետության շահի պաշտպանության նպատակով, այդուհանդերձ, գործով վեճը քաղաքացիաիրավական է, չի պարունակում այնպիսի տարրեր, որոնց առկայության ուժով այն կարող է համարվել հակակոռուպցիոն գործ և քննվել Հակակոռուպցիոն դատարանի կողմից, հետևաբար, թիվ ՀԿԴ/0071/02/22 գործը ենթակա չէ քննության հակակոռուպցիոն դատարանում⁸:

12. Նախորդ կետում մեջբերված փաստական հանգամանքները գնահատելով սույն որոշման 9-10-րդ կետերում վկայակոչված իրավադրույթների և արտահայտված իրավական դիրքորոշումների լույսի ներքո, հարկ է փաստել, որ սույն գործով Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան հայցադիմում է ներկայացվել Միասնական

⁸ Տե՛ս սույն որոշման 9-րդ կետը:

սոցիալական ծառայության կողմից, ընդ որում՝ այն ներկայացվել է ընդդեմ Հայաստան Ալեքսանյանի՝ ավել վճարված կենսաթոշակի գումարի բռնագանձման պահանջի մասին: Այսինքն՝ հայցադիմումի առարկան է կազմում ավել վճարված կենսաթոշակի գումարի բռնագանձման պահանջը, որը թեև կարող է նաև առնչվել պետության գույքային և ոչ գույքային շահերին, սակայն ուղղակիորեն միտված չէ այդ շահերի պաշտպանությանը: Այլ կերպ, հայցադիմումի առարկան չի հետապնդում հանրային այնպիսի շահի պաշտպանության նպատակ, որն օրենսդրի կողմից նախատեսվել է որպես ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի կողմից գործերի քննության նախապայման:

13. Վերը շարադրվածը հիմք է տալիս փաստելու, որ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի հետևությունն այն մասին, որ թիվ ՀԿԴ/0071/02/22 (ԵԴ/28715/02/22) քաղաքացիական գործն ըստ հայցի՝ Միասնական սոցիալական ծառայության ընդդեմ Հայաստան Ալեքսանյանի՝ ավել վճարված կենսաթոշակի գումարի բռնագանձման պահանջի մասին, ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին, հիմնավոր է:

14. Վերոգրյալի հիման վրա, գտնում եմ, որ Միասնական սոցիալական ծառայության հայցադիմումի հիման վրա հարուցված թիվ ՀԿԴ/0071/02/22 (ԵԴ/28715/02/22) քաղաքացիական գործը ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի քննությանը:

Հիմք ընդունելով վերոշարադրյալը և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ հոդվածով՝

Ո Ր Ո Շ Ե Ց Ի

թիվ ՀԿԴ/0071/02/22 (ԵԴ/28715/02/22) քաղաքացիական գործն ըստ հայցի՝ Միասնական սոցիալական ծառայության ընդդեմ Հայաստան Ալեքսանյանի՝ ավել վճարված կենսաթոշակի գումարի բռնագանձման պահանջի մասին, ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին:

ԼԻԼԻԹ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ